

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 19

11.02.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ონის, ამბროლაურის და ცაგერის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ორჯაჭვა 220კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის „ონი-ლაჯანურის“ მშენებლობა და ექსპლუატაცია.

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“. ქ. თბილისი, ბარათაშვილის ქ. N2

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ონის, ამბროლაურის და ცაგერის მუნიციპალიტეტები

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 26.12.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას“ მიერ წარმოდგენილია ონის, ამბროლაურის და ცაგერის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ორჯაჭვა 220 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის „ონი-ლაჯანურის“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

საპროექტო „ონი-ლაჯანურის“ ორჯაჭვა 220 კვ ეგზ დერეფანი განთავსდება ლეჩხუმი ქვემო სვანეთის რეგიონში. საპროექტო ეგზ-ს განთავსება დაგეგმილია ონის, ამბროლაურის და ცაგერის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე, ეგზ-ს საერთო სიგრძე შეადგენს 49 კმ-ს, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია 180 ანძის განთავსება. პროექტის მიზანია ონის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაგეგმილი ჰესების მიერ გამოძეგვებული ელექტროენერჯის საპროექტო ქვესადგურ „ლაჯანური 500“ დაკავშირება.

საპროექტო ეგზ-ს პირველი ანძის განთავსება დაგეგმილია ქუთაისი-ალპანა-მამისონის შიდა სახელმწიფოებრივი გზის მიმდებარედ სოფ. ახალი ჩორდის მოპირდაპირედ. წარმოდგენილი ეგზ-ს დერეფანი უპირატესად განთავსებულია მდ. რიონის მარჯვენა სანაპიროს ფერდობზე გარდა საწყისი მონაკვეთისა და ეგზ-ს რამდენიმე მონაკვეთისა. საპროექტო დერეფანი გადაკვეთს რამდენიმე მდინარის (მდ. ლუხუნის წყალი, რიცეულა, ასკისწყალს, ობინელას და ლაჯანურს) ხეობას და არაერთ ბუნებრივ ხევებს. საპროექტო დერეფნის დიდი ნაწილი ხვდება სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწებზე. წარმოდგენილი დერეფნის ნაწილი ხვდება კერძო მფლობელობაში არსებულ მიწის ნაკვეთებზე და ადგილი ექნება ეკონომიკურ განსახლებას, ხოლო ფიზიკური განსახლების რისკები ანგარიშის თანახმად არ არსებობს.

საპროექტო ეგზ-ს მოწყობის პროცესში მისასვლელი გზების მოწყობა იგეგმება ანძების განთავსების ადგილებთან, რაც დიდი რაოდენობით მიწის სამუშაოების განხორციელებასთან არის დაკავშირებული. აღნიშნული სამუშაოების განხორციელებისას დაგეგმილია: დერეფნის მცენარეული საფარისგან გასუფთავება, ნაყოფიერი ფენის მოხსნა-დასაწყობება, ეგზ-ს მოწყობისთვის საჭირო მასალების დასაწყობება და ბოლოს სარეკულტივაციო სამუშაოების განხორციელება.

სამშენებლო სამუშაოების განხორციელებისთვის დაგეგმილია ანძების საძირკვლების და სხვა დამხმარე კონსტრუქციების მზა სახით შეტანა ტერიტორიაზე, რაც ბეტონის კვანძების მოწყობის საჭიროებას ადგილზე გამოიწვევს. ეგზ-ს კონსტრუქციების, სატრანსპორტო საშუალებების და ტექნიკის სადგომებისთვის გათვალისწინებულია „ონი 2“ ჰესის და „ლაჯანური 500“-ის სამშენებლო ბანაკების გამოყენება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილი იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

- 1. გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;**
- 2. გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;**
- 3. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;**
- 4. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - პროექტის აღწერა;
 - ტექნოლოგიური სქემა;
 - ეგზ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტების და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
 - ეგზ-ს განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები: ტექნოლოგიური ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა შეიფ ვაილებით;
 - ეგზ-ს განთავსების ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
 - ეგზ-ს ანძების განთავსების GIS კოორდინატები;
 - ეგზ-ს განთავსების ტერიტორიის გეოლოგიური კვლევები;

- ეგხ-ს დერეფანში არსებული მდინარეების, ხევების გადაკვეთის ჰიდროგეოლოგიური კვლევები;
- საინჟინრო გეოლოგიური პირობები (მათ შორის საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);
- დაზუსტებული მონაცემები საპროექტო ეგხ-ს შერჩეული ალტერნატივის გასხვისების დერეფანში მოქცეული კერძო მესაკუთრეების შესახებ, ხაზობრივი ნაგებობების შესახებ ინფორმაცია (ტექნიკური გადაწყვეტა);
- დაზუსტდეს, დამატებით საჭირო ეგხ-ს ანძების და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურის დროებითი განთავსების ტერიტორიები;
- ეგხ-ს ანძების და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურის დროებითი განთავსების ტერიტორიების მართვის საკითხები (განთავსების პირობები, დრო, მასშტაბი);
- ეგხ-ს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი);
- მშენებლობის თანმიმდევრობის ვადები;
- ეგხ-ს მშენებლობის ეტაპზე დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- ზანჯის, სამშენებლო მოედნის და მასალის დასაწყობების მოედნების აღწერა;
- მშენებლობის ეტაპზე შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციასთან დაკავშირებული საკითხები;
- მშენებლობის ეტაპზე მოხსნილი ფუჭი ქანების დროებითი ან საბოლოო განთავსების საკითხები;
- სამშენებლო ტექნიკის ტრანსპორტირების მარშრუტი და სქემა;
- ეგხ-ს მშენებლობისთვის მისასვლელი გზების საჭიროების და აღნიშნული გზების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- წარმოდგენილი ეგხ დერეფანი კვეთს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიებს, აღნიშნულიდან გამომდინარე წარმოდგენილ იქნეს შეთანხმება სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსთან;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შესაბამისად, მათზე განხორციელებული რეაგირების შესახებ ინფორმაცია;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ნედლეულისა გამოყენებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.
- ზემოქმედება ნიადაგზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობა/ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ეგხ-ს მშენებლობასა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივება, შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ელექტრომაგნიტური ველით გამოწვეული კუმულაციური ზემოქმედება, შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ეგხ-ს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- გზმ-ს ფარგლებში აისახოს ინფორმაცია სათანადო კვლევებზე დაყრდნობით უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ შორის ფრინველებზე (განსაკუთრებით ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედების შეფასება;
- ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- ეგხ-ს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ეგხ-ს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- გზმ-ს ფარგლებში აისახოს ინფორმაცია ეგხ-ს გასხვისების დერეფანში მოქცეული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით;
- გზმ-ს ფარგლებში ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

სკოპინგის ანგარიში მოცემულია საპროექტო ტერიტორიების ვიზუალური შესწავლის შედეგად გამოვლენილი ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ

მეგლებზე შესაძლო ზემოქმედების რისკები და მათი შერბილების მექანიზმები. ვინაიდან მოცემულ ეტაპზე არ არის საბოლოოდ დადგენილი ანძების განთავსების ზუსტი არეალი, რეკომენდირებულია მიწის სამუშაოების წარმოების დროს არქეოლოგიის კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტის დასწრება, არქეოლოგიური ობიექტის გამოვლენის შემთხვევაში მისი დაზიანების პრევენციის მიზნით. გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისას მნიშვნელოვანია საპროექტო ტერიტორიების სრულფასოვანი შესწავლა შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტების მიერ, ასევე ანძების განთავსების დაზუსტებული არეალების შესწავლა არქეოლოგიის კუთხით.

ანგარიშის („220 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადაცემი ხაზის „ონი-ლაჯანური“) დანართში წარმოდგენილი 46649 გრძ.მ. ფართობიდან (ხაზობრივი shp - ფაილები), 24062 გრძივი მეტრი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ონის სატყეო უბნის სორის და შარდომეთის სატყეოებში; ამბროლაურის სატყეო უბნის - ლიხეთის, სადმელის, ღვიარას, ჭრებალოს სატყეოებში და ცაგერის სატყეო უბნის ორბელისა და ტვიშის სატყეოებში.

მიზანშეწონილია გზმ-ს პროექტში მერქიანი მცენარეების (8 სმ და მეტი დიამეტრის) დახასიათება წარმოდგენილი იქნეს სტანდარტული სატყეო სატაქსაციო აღწერით, განხორციელებული მეტყევე სპეციალისტების მიერ. რადგან, დეტალური ბიოლოგიური კვლევები, მეტყევეური თვალსაზრისით, არასაკმარისია იმ ზემოქმედების განსაზღვრისათვის, რასაც იწვევს ხე-ტყის პირწმინდა ჭრა. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი ეგხ-ს მშენებლობების ალტერნატივებიდან მიზანშეწონილია არჩეულ იქნეს ის ალტერნატივა, რომელსაც ნაკლები ზემოქმედება ექნება ტყის საფარზე.

წარმოდგენილი შერჩეული ალტერნატივა კვეთს დიდი რაოდენობით ხეებს და მდინარეებს. ასევე ეგხ-ს დერეფანი (წინასწარ კვლევებზე დაფუძნებით) კვეთს ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლებით სენსიტიურ უბნებს და რიგ შემთხვევებში, საშიში გეოდინამიკური პროცესების დამახასიათებელ უბნებს. აღნიშნულის გათვალისწინებით უნდა მომზადდეს ეგხ-ს ანძების დაზუსტებულ მონაცემებზე დაყრდნობით შესაბამისი კვლევები, ეგხ-ს მისასვლელი გზების გათვალისწინებით და ასახული იქნეს გზმ-ის ანგარიშში აღნიშნული უბნების ტექნიკური გადაწყვეტა-დასაბუთება შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

ამასთან მნიშვნელოვანია, რომ აღნიშნული საპროექტო პარამეტრები აკმაყოფილებდეს „საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის N366 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის „ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის წესი და მათი დაცვის ზონები“-ს მოთხოვნებს.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას“ მიერ წარმოდგენილ ონის, ამბროლაურის და ცაგერის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ორჯაჭვა 220კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი

ხაზის „ონი-ლაჯანურის“-ს მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტზე სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.